

Sagen sattes til Forhandling.

Yde: Det foreliggende Lovforslag er i det væsentlige overensstemmende med det af Undervisningsministeriets Ungdomsudvalg udarbejdede Forslag, der indeholdes i den af Udvalget i December 1940 afgivne Betænkning.

Efterskolernes Tilskudsordning er ordnet ved Loven om Statstilskud til private Efterskoler af 11. Maj 1935. Under Behandlingen af Loven i Rigsdagssamlingen 1934—35 blev der rettet en Henstilling til Ministeren om at nedsætte et Udvalg til Undersøgelse af den for Efterskolerne gældende Tilskudsordning med det Formaal for Øje at finde en for Skolerne mere tilfredsstillende Ordning. Ministeren imødekom Henstillingen, og Udvalget blev nedsat i Maj 1935. I Februar 1936 afgav Udvalget Betænkning. I denne gøres der udførligt Rede for Efterskolernes økonomiske Stilling. Udvalget er enigt om ikke at foreslaa en Ændring i den gældende Tilskudsordning inden for den daværende økonomiske Ramme, men giver i Betænkningen Udtryk for, at Efterskolerne i de fleste Tilfælde havde svært ved at klare deres Økonomi med de daværende Indtægter; det anføres, at kun en Forhøjelse af Skolernes Indtægter gennem forøget Statstilskud, forøgede Elevunderstøttelser eller andre Tilskud vil kunne føre til en tilfredsstillende Ordning.

Saaledes foranlediget fremsatte Ministeren i Samlingen 1936—37 Forslag til Lov om Ændring i Loven af 11. Maj 1935 om Statstilskud til private Efterskoler. Nogen Forhøjelse af det i Loven fastsatte direkte Tilskud til Skolerne fandt ikke Sted, men Bevillingen til Elevunderstøttelser forhøjedes fra 6 Kr. til 15 Kr. maanedlig pr. Elev, og Bevillingen steg derved fra 68 235 Kr. til 179 200 Kr. I Finansaaret 1939—40 var Beløbet 181 765 Kr., heri dog indbefattet Understøttelser til sønderjyske Efterskoleelever, der indtil da havde været afholdt af en særlig Finanslovbevilling paa 31 500 Kr. At den her nævnte Forhøjelse af Bevillingen til Elevunderstøttelser i Virkeligheden førte til en for Skolerne tilfredsstillende økonomisk Ordning, tror jeg næppe. Nogen Betydning for Skolernes Økonomi har den forhøjede Bevilling selvfølgelig haft, idet — hvad man ogsaa maatte antage — Skolernes Elevantal siden 1937 har været i særlig stærk Stigning; Elevantallet var i 1938 2 698.

I Undervisningsministeriets Ungdomsudvalg er der, som det fremgaar af Be-

tænkningen, Enighed om at bevare de private Efterskoler, ikke at berøve den danske Skole — jeg citerer Betænkningen — „en hævdevunden ejendommelig Skoleform, som, siden den første Efterskole blev oprettet i 1875, har gjort en paaskønnelsesværdig Indsats i Ungdomsopdragelsen og øvet en Tiltrækning inden for en stor Kredse af Befolkningen, ligesom den særlige Betydning, Grænseskolerne har haft for den sønderjyske Ungdom, er almindelig anerkendt“. Det er derfor rimeligt, at Udvalget foreslaar, at der gives Efterskolerne en bedre økonomisk Placering, at der sikres Efterskolerne saadanne økonomiske Vilkaar, at de paa tilfredsstillende Maade kan løse deres Opgave og øve Tiltrækning paa Eleverne. Udvalget gør i saa Henseende gældende, at en Forhøjelse baade af det direkte Tilskud og af Elevunderstøttelserne er rimelig og nødvendig, da i det store og hele de samme Betragtninger har Gyldighed her som fremhævet til Fordel for højere Tilskud til Højskolerne.

Det foreliggende Lovforslag til en ny Efterskolelov, der i det væsentlige, som nævnt, er overensstemmende med Udvalgets Forslag, er i vidt Omfang opbygget paa samme Maade som Højskoleloven, baade hvad angaar Bestemmelserne om Oprettelse af Skoler og om Tilskud. I Betænkningen oplyses, at af 54 Efterskoler, der var i Virksomhed i Skoleaaret 1. November 1938—31. Oktober 1939, var de 17 knyttet til en Privatskole med Tilskud efter Lov af 22. December 1919, nemlig Loven om Tilskud til Friskoler, 8 var knyttet til en Folkehøjskole, og 3 Efterskoler var forbundet med Præliminærkursus, saaledes at der mellem de to Skoleformer var Forstanderfællesskab og i det væsentlige ogsaa Fællesskab med Hensyn til Bygninger og Lærere. Jeg tillader mig at citere Betænkningen: „Mulighederne for Dobbelttilskud har dermed været til Stede, idet der til den samlede Institution ydes Tilskud efter to forskellige Sæt Tilskudsregler, som normalt forudsætter, at der kun er Tale om een Skoleform, og som ikke er afpasset saaledes efter hinanden, at Dobbelttilskud undgaas, naar der foreligger Driftsfællesskab med en anden Skole.“

Under Overvejelserne angaaende en Forhøjelse af Statstilskuddet efter ændrede Regler til Efterskolerne har man været klar over, at Forudsætningerne maatte være, at Mulighederne for Dobbelttilskud til de Efterskoler, der drives i Forbindelse med en anden Skolevirksomhed, de kombinerede Skoler, maatte fjernes.